

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/23/2022
Identifikačné číslo spisu: 6119319638
Dátum vydania rozhodnutia: 26.01.2023
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:6119319638.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, proti žalovanému N. V. K., bývajúcemu v R. XXX, o zaplatenie 9.057,44 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11Csp/53/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. apríla 2021 sp. zn. 12CoCsp/39/2020, v spojení s opravným uznesením z 23. novembra 2021 sp. zn. 12CoCsp/39/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. apríla 2021 sp. zn. 12CoCsp/39/2020, v spojení s opravným uznesením z 23. novembra 2021 sp. zn. 12CoCsp/39/2020, v potvrdzujúcom výroku II. ako aj vo výroku o trovách konania IV., ako aj rozsudok Okresného súdu Prešov z 1. júla 2020 č. k. 11Csp/53/2020-106 s výnimkou výroku o zaplatenie sumy 4.686,19 eur spolu s príslušenstvom z r u š u je a vec v r a c i a okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 1. júla 2020 č. k. 11Csp/53/2020-100 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala od žalovaného zaplatenia sumy 9.057,44 eur s príslušenstvom na základe uzatvorenej zmluvy o úvere, a to z dôvodu premlčania práva žalobkyne (výrok I.); žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II.) v zmysle § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 9, § 565, § 54a, § 879v, § 100 ods. 1, 2, § 101, § 103 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 9 ods. 2 písm. a/, j/, § 11 ods. 1 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom od 1. decembra 2011 do 31. decembra 2012 (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“). Vychádzal zo zistenia, že v danej veci bola dňa 17. septembra 2012 uzatvorená formulárová zmluva o úvere „pôžička na bývanie“ medzi veriteľom Poštovou bankou, a.s. (právnym predchodcom žalobkyne) a žalovaným ako dlžníkom. Žalovanému bol poskytnutý úver vo výške 10.000,- eur, ktorý mal vrátiť v pravidelných mesačných splátkach, išlo o nepoistený úver. Zo zisteného skutkového stavu vyplynulo, že žalovaný mesačne splátky po 144,- eur uhrádzal do dňa 20. novembra 2015. Nasledujúci mesiac uhradil už len 52,29 eur a žiadne iné platby už veriteľovi nepoukázal. Listom zo dňa 18. októbra 2016 veriteľ upozornil

žalovaného, že má dlh na splátkach viac ako 3 mesiace, a preto ho vyzval na jeho úhradu v lehote 15 dní od doručenia výzvy, a zároveň ho upozornil, že ak k úhrade nedôjde, banka je oprávnená vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru. Uvedený list ešte v ten istý deň zaslal žalovanému, čo preukázal poštovým podacím hárkom. Listom zo dňa 14. novembra 2016 veriteľ oznámil žalovanému, že úver predčasne zosplatnil ku dňu 14. novembra 2016 zároveň ho vyzval aj na úhradu dlhu v lehote 10 kalendárnych dní od doručenia výzvy. Súd prvej inštancie s poukazom na uvedené v prvom rade konštatoval, že je nepochybné, že uzatvorená zmluva je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 Občianskeho zákonníka, preto bolo potrebné vyhodnotiť aj premlčanie uplatnenej pohľadávky podľa Občianskeho zákonníka. Žaloba bola podaná dňa 22. júna 2019, teda už za účinnosti ustanovenia § 54a Občianskeho zákonníka, ktorý je účinný od 5. decembra 2018. Podľa ustálenej súdnej praxe posúdenie premlčania uplatneného nároku je potrebné považovať za prioritné. V tomto smere okresný súd poukázal na § 103 Občianskeho zákonníka a uviedol, že začiatok plynutia premlčacej doby sa má odvíjať od prvej omeškanej splátky, ktorá nebola uhradená, čo je logický dôsledok zásady upravenej v § 101 Občianskeho zákonníka, spočívajúcej v tom, že relevantné je posúdenie toho, kedy sa právo mohlo vykonať prvýkrát. Poukázal na to, že rovnaký právny záver vyplýva aj z iných súdnych rozhodnutí a na niektoré z nich priamo odkázal (viď bod 27. rozhodnutia súdu prvej inštancie). V danom prípade sa žalovaný dostal do omeškania so splátkou splatnou dňa 20. decembra 2015 (tú uhradil len čiastočne), preto trojročná premlčacia doba plynie od 21. decembra 2015 a uplynula dňa 21. decembra 2018. Keďže žaloba bola podaná až dňa 22. júna 2019, pohľadávka je premlčaná, a preto okresný súd žalobu zamietol. Pre úplnosť dodal, že podľa vyjadrenia žalobkyne má trojročná premlčacia doba plynúť od splátky splatnej dňa 20. októbra 2016, s čím však nesúhlasil, keďže k zosplatneniu úveru došlo dňa 14. novembra 2016 a s poukazom na § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nebola pri tejto splátke splnená zákonná podmienka trojmesačného omeškania. Pre úplnosť dodal, že aj keby pohľadávka nebola premlčaná, nebolo by možné žalobe vyhovieť v celom rozsahu. V spornej zmluve totiž chýbajú povinné náležitosti uvedené v § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z., a to a/ uvedenie druhu spotrebiteľského úveru, b/ uvedenie celkovej čiastky na zaplatenie a aj c/ uvedenie predpokladov na výpočet RPMN. S poukazom na § 11 ods. 1 písm. a/ uvedeného zákona platí preto fikcia o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, čo znamená, že žalovaný by mal vrátiť len sumu poskytnutého úveru, t.j. 10.000,- eur, a keďže zaplatil 5.628,75 eur, jeho dlh činí len 4.371,25 eur.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. apríla 2021 sp. zn. 12CoCsp/39/2020 pripustil späťvzatie žaloby (ku ktorému došlo po vyhlásení rozsudku súdu prvej inštancie, avšak ešte pred nadobudnutím jeho právoplatnosti - pozn. dovolacieho súdu) čo do zaplatenia sumy 4.686,19 eur spolu s úrokom z omeškania 5,05 % ročne zo sumy 4.686,19 eur od 15. novembra 2016 do zaplatenia, v tejto časti rozsudok Okresného súdu Prešov, č.k. 11Csp/53/2020-106 z 1. júla 2020 v zmysle ustanovenia § 370 ods. 1 a 2 CSP zrušil a konanie zastavil (výrok I); v prevyšujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil (výrok II.); návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol (výrok III.); stranám sporu podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 a § 255 ods. 1 CSP náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok IV.). Konštatoval, že vzhľadom na čiastočné späťvzatie žaloby predmetom konania ostala už suma 4.371,25 eur s príslušenstvom. Ďalej uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, keď okresný súd z vykonaného dokazovania správne zhrnul skutkový stav veci a vec aj správne právne posúdil a to v otázkach rozhodujúcich pre posúdenie danej veci, a to v otázke premlčania práva žalobkyne na uplatnené plnenie. V zhode so súdom prvej inštancie, ani odvolací súd nemal pochybnosti o tom, že vzťah medzi právnym predchodcom žalobkyne a žalovaným je vzťahom spotrebiteľským, pretože uzatvorená zmluva o úvere je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, kde právny predchodca vystupoval v postavení dodávateľa, pretože pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovaný je spotrebiteľom, keďže pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

2.1. Okresný súd odôvodnil svoje zamietajúce rozhodnutie konštatovaním, že žalobkyňa podal žalobu po uplynutí premlčacej doby, ktorú počítal od prvej splátky pre ktorú došlo k zosplatneniu úveru, t.j. od splátky splatnej dňa 20. decembra 2015. V tomto smere poukázal na znenie ustanovenia § 103 Občianskeho zákonníka v zmysle ktorého ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť

premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky. Žalobkyňa s takýmto počítaním premlčacej doby nesúhlasila a mala za to, že premlčaciu dobu je potrebné počítať od poslednej nezaplatenej splátky, ktorá predchádzala zosplateniu dlhu v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa preto zaoberal otázkou, od ktorého momentu sa odvíja začiatok plynutia premlčacej doby v prípade zosplateného dlhu. Uviedol, že možnosť predčasne zosplatiť spotrebiteľský úver v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka je upravená v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka s tým, že pre platné zosplatenie úveru je potrebné kumulatívne dodržanie tam stanovených podmienok, a to: (i) ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, (ii) dohoda medzi veriteľom a dlžníkom o tom, že ak sa nesplní niektorá splátka, stane sa zročným celý dlh (ide o tzv. stratu výhody splátok), prípade celý dlh sa stane zročným aj vtedy, ak to bolo určené v rozhodnutí súdu, (iii) uplatnenie práva najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a (iv) upozornenie spotrebiteľa na uplatnenie tohto práva v lehote nie kratšej ako 15 dní. Až po kumulatívnom splnení uvedených podmienok možno dospieť k záveru, že došlo k platnému zosplateniu spotrebiteľského úveru. V uvedenom smere ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka umožňuje uplatniť právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka až po trojmesačnom omeškaní. V tejto časti je toto ustanovenie tzv. lex specialis k § 565 druhá veta Občianskeho zákonníka, podľa ktorého možno toto právo uplatniť len do splatnosti nasledujúcej splátky. Ak sa totiž pri pôžičke splácanej mesačnými splátkami musí uplynúť trojmesačné omeškanie s niektorou splátkou, stanú sa následne splatné najmenej dve ďalšie splátky. V takom prípade by veriteľ z takejto spotrebiteľskej zmluvy nikdy nemohol uplatniť právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka, čo by však bolo v podstate v rozpore s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. V prípade spotrebiteľskej zmluvy môže veriteľ uplatniť právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka po uplynutí trojmesačného omeškania s niektorou splátkou bez ohľadu na to, že medzičasom sa stali zročnými aj ďalšie splátky. Táto okolnosť však nemá vplyv na plynutie premlčacej doby. Ustanovením § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nedošlo k novelizácii § 103 Občianskeho zákonníka, a preto aj v prípade spotrebiteľských zmlúv premlčacia doba začína plynúť od zročnosti splátky, kvôli ktorej sa predčasné splatenie žiada (viď § 103 Občianskeho zákonníka) a nie od okamihu predčasného splatenia, resp. nie od okamihu splatnosti nezaplatenej splátky, ktorá predchádzala predčasnému zosplateniu úveru (ako to v odvolaní uvádzala nesprávne žalobkyňa). Skutočnosť spočívajúca v zosplatení poskytnutého úveru len deklaruje, že došlo k splatnosti dlhu v celom rozsahu, avšak dôvodom vzniku zosplatenia celého poskytnutého úveru je nesplatenie určitej splátky, teda už od tohto momentu začína plynúť premlčacia doba. Moment zosplatenia poskytnutého úveru tak nezakladá začiatok plynutia premlčacej doby, rovnako ho nezakladá ani dátum splatnosti nezaplatenej splátky, ktorá predchádzala zosplateniu úveru, ale rozhodujúcou okolnosťou, z ktorej je potrebné vychádzať je dátum splatnosti tej splátky, pre ktorú došlo k zosplateniu celého úveru, ako to vyplýva z § 103 Občianskeho zákonníka.

2.2. V danom prípade z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo, že išlo o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, pričom medzi stranami nebola sporná dohoda o strate výhody splátok. V spise sa nachádza Výzva na zaplatenie dlžnej časti úveru (č.l. 12 spisu) zo dňa 18. októbra 2016, z ktorej vyplýva, že ku dňu 17. októbra 2016 bol žalovaný viac ako 3 mesiace po lehote splatnosti, pričom dlžná čiastka k tomuto dňu predstavovala sumu 1.391,96 eur (1.380,71 eur istina, 11,25 eur poplatky). Právny predchodca žalobkyne zároveň vyzval žalovaného na zaplatenie tejto dlžnej čiastky v lehote 15 dní, pričom žalovaný bol zároveň upozornený na možnosť vyhlásenia predčasnej splatnosti. Zasielanie predmetnej výzvy žalobkyňa preukázala. Následne listom zo dňa 14. novembra 2016 došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti poskytnutého úveru ku dňu 14. novembu 2016. Z uvedeného vyplýva, že došlo ku kumulatívne splneniu podmienok pre platné vyhlásenie predčasnej splatnosti poskytnutého úveru. Pre správne rozhodnutie vo veci bolo ďalej potrebné správne identifikovať tú splátku, pre ktorú došlo k zosplateniu celého úveru. V uvedenom smere odvolací súd uviedol, že zo zisteného skutkového stavu nevyplývalo, že právny predchodca žalobkyne vo Výzve zo dňa 18. októbra 2016, ako ani v liste zo dňa 14. novembra 2016 presne označil splátku, od ktorej nezaplatenia odvíjal svoje právo na zosplatenie celého úveru. Súd prvej inštancie mal za to, že by malo ísť o prvú splátku, ktorá nebola uhradená. V prípade, ak by odvolací súd pri identifikácii nezaplatenej splátky pre ktorú došlo k zosplateniu poskytnutého úveru vychádzal z dlžnej sumy uvedenej vo Výzve zo dňa 18. októbra 2016, t.j. sumy vo

výške 1.380,71 eur, potom by bolo možné dospieť k záveru, že žalovaný musel byť v omeškaní s platením splátky splatnej už v mesiaci december 2015 (zvyšok neuhradenej decembrovej splátky 84,71 eur (144,- eur - 59,29 eur) pripočítanej k neuhradeným splátkam za mesiace 1/2016 - 9/2016 - spolu vo výške 1.296,- eur = 1.380,71 eur). Z uvedeného tak vyplýva, že skutočne prvou nezaplatenou splátkou pre ktorú došlo k zosplateniu úveru poskytnutého žalovanému bola splátka splatná dňa 20. decembra 2015. V prípade, ak by odvolací súd posudzoval postup súdu prvej inštancie týmto spôsobom, dospel by k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, ktorý počítal premlčaciu dobu v zmysle § 103 Občianskeho zákonníka od uvedeného dátumu. V prípade, ak by sa pri posúdení premlčacej doby vychádzalo z iného údajov uvedeného vo Výzve zo dňa 18. októbra 2016, t.j. že ku dňu 17. októbru 2016 bol žalovaný viac ako 3 mesiace po lehote splatnosti, pričom z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplýva, že žalovaný mal mesačne splátky uhrádzať vždy k 20. dňu príslušného kalendárneho mesiaca, potom možno dospieť k záveru, že najneskôr prvou nezaplatenou splátkou pre ktorú došlo k zosplateniu úveru bola splátka splatná dňa 20. júna 2016. Z vykonaného dokazovania ale vyplynulo, že dlžnou splátkou pre ktorú nastalo zosplatenie úveru bola už splátka splatná dňa 20. decembra 2015, resp. najneskôr splátka splatná dňa 20. júna 2016, teda od uvedeného dátumu začala plynúť premlčacia doba v zmysle § 103 Občianskeho zákonníka, pričom táto uplynula dňa 20. decembra 2018, resp. najneskôr dňa 20. júna 2019. Keďže žaloba bola podaná dňa 22. júna 2019, teda po uplynutí premlčacej doby, súd prvej inštancie správne žalobu zamietol. Vzhľadom k uvedeným úvahám odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, a teda, že v čase podania žaloby bolo právo žalobkyne v zmysle § 54a Občianskeho zákonníka už premlčané, a teda bol daný dôvod na zamietnutie žaloby v celom rozsahu. Návrh žalobkyne na prerušenie konania odvolací súd zamietol preto, lebo nedospel k potrebe prerušenia konania a iniciovania konania o súlade právnych predpisov na Ústavnom súde SR, ktoré konanie už bolo aj tak v roku 2020 iniciované Okresným súdom Martin.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f/ CSP majúc za to, že súd (odvolací ale aj súd prvej inštancie) jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práv na spravodlivý proces. Bližšie vytykajú vadu znátočnosti videla v tom, že rozhodnutia súdov nižších inštancií sa nevysporiadali so všetkými relevantnými skutočnosťami pre rozhodnutie vo veci samej, preto je odôvodnenie ich rozhodnutí nepreskúmateľné. V uvedenom smere v podrobnostiach namietla, že z odôvodnení rozhodnutí nie je možné zistiť ako sa súdy nižších inštancií vysporiadali so skutočnosťou, že v súlade s § 103 Občianskeho zákonníka veta prvá boli splátky úveru splatné dňa 20. júla 2016, 20. augusta 2016, 20. septembra 2016 a 20. októbra 2016 uplatnené na súde pred uplynutím premlčacej doby. Za ďalšie s ohľadom na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru podaním zo dňa 14. novembra 2016 pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20. októbra 2016 boli aj splátky úveru splatné od 14. novembra 2016 do konečnej splatnosti úveru, t.j. dňa 20. septembra 2022 uplatnené pred súdom včas. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu nie je tiež zrejmé ako mohol podľa ich názoru právny predchodca žalobkyne vyhlásiť podaním zo dňa 14. novembra 2016 mimoriadnu splatnosť úveru pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20. decembra 2015, keď zákonodarca takýto postup priamo vylúčil ustanovením § 565 Občianskeho zákonníka. Na podporu správnosti svojej argumentácie žalobkyňa poukázala na viaceré rozhodnutia krajských súdov, ktoré bližšie citovala a tiež aj na nejednotnosť rozhodovacej praxe súdov pri posúdení otázky počiatku plynutia premlčacej doby v prípade vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru pri dohode o plnení dlhu v splátkach kedy súdy v skutkovo a právne obdobných prípadoch rozhodujú rôzne, čo výrazne naruša princíp právnej istoty. Ako ďalší dovolací dôvod žalobkyňa uviedla ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP majúc za to, že v danom prípade potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to : „je nesplnenou splátkou na účely plynutia premlčania v zmysle druhej vety ustanovenia § 103 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v spore so spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu uplatneniu práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka splátka, ktorá v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva alebo iná splátka?“. V súvislosti s druhým uplatneným dovolacím dôvodom žalobkyňa bližšie uviedla, že pri dohode o plnení dlhu splátkach môže veriteľ dlžníka žiadať vždy len splnenie príslušnej

splátky, ktorá sa stane splatnou ročnou. Každá so splátok tak predstavuje samostatné plnenie a preto pre každú z nich plynie trojročná premlčacia doba podľa ustanovenia § 103 Občianskeho zákonníka samostatne. Občiansky zákonník ďalej v ustanovení § 565 umožňuje, aby sa veriteľ s dlžníkom dohodli, že ak sa nesplní niektorá splátka, môže jej veriteľ uplatniť právo na zosplatenie celého dlhu (tzv. strata výhody splátok). Veriteľ v takomto prípade môže žiadať o zaplatenie celého dlhu, avšak toto svoje právo môže uplatniť len do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky, v opačnom prípade toto právo zaniká. Ak toto právo veriteľ uplatní, trojročná premlčacia doba, pokiaľ ide o celý zostávajúci dlh, začína plynúť odo dňa splátky, pri nesplnení ktorej došlo k vyhláseniu splatnosti celého dlhu. Ak však veriteľ toto právo nevyužije a ďalšia splátka sa stane splatnou po tomto to právo zaniká a vzniká mu až v prípade, ak dlžník nezaplatí ani túto ďalšiu splátku dlhu. V posudzovanom prípade bolo preukázané, že žalovaný bol v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru v omeškaní v spojení splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace a bol na uplatnenie tohto práva upozornený (ako to vyžaduje ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Keď je však právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť zaniká splatnosťou najbližšej nasledujúcej splátky, potom mimoriadna splatnosť úveru nemohla byť podaním zo dňa 14. novembra 2016 v posudzovanom prípade vyhlásená pre nesplnenie inej splátky než splátky, ktorá vyhlásením mimoriadnej splatnosti bezprostredne predchádzala, t.j. v danom prípade splátky splatné dňa 20. októbra 2016. Pre všetky splátky, ktoré vyhlásením mimoriadnej splatnosti predchádzali tak v súlade s ustanovením § 103 Občianskeho zákonníka plynie samostatná trojročná premlčacia doba (splátka splatná dňa 20. júla 2016 by sa premlčala 20. júla 2019, splátka splatná dňa 20. augusta 2016 by sa premlčala 20. augusta 2019 a podobne). Pre splátky splatné po vyhlásení mimoriadnej splatnosti plynie premlčacia doba od splatnosti splátky pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru (t.j. splátky splatnej dňa 20. októbra 2016). Z uvedeného dôvodu preto žalobkyňa označila za nesprávny výklad druhej vety ustanovenia § 103 Občianskeho zákonníka, tak ako ho uviedol súdy nižších inštancií v odôvodnení svojich rozhodnutí, keď napriek jednoznačnému zneniu ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka svojvoľne a bez bližšieho odôvodnenia uzavreli, že podaním zo dňa 14. novembra 2016 došlo v prejednávacom prípade k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru, pri nesplnení splátky splatnej dňa 20. decembra 2015. Ani okresný súd ani krajský súd sa v tejto súvislosti vôbec nezaoberali ustanovením § 565 Občianskeho zákonníka a nevysporiadali sa so skutočnosťou, že právo veriteľa na uplatnenie práva vyhlásiť splatnosť celého dlhu pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20. decembra 2015 (resp. 20. júna 2016) zaniklo splatnosťou ďalšej splátky úveru - t.j. splátky splatnej dňa 20. januára 2016, resp. 20. júla 2016.

4. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie odvolacieho súdu vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6. V podanom dovolaní dovolateľka uplatnila dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolateľka namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, konkrétne od „výkladu § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka v otázke, pre nesplnenie ktorej splátky je veriteľ oprávnený vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, ak je dlžníkom spotrebiteľ“ a nadväznej právnej otázky, či „je nesplnenou splátkou na účely plynutia premĺčania v zmysle druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka splátka, ktorá v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka.“

11. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) a zároveň v kontexte prijatých rozhodnutí súdov nižších inštancií, mal dovolací súd za to, že v prejednávanej spore je potrebné zaoberať sa právnou otázkou, kedy začína plynúť premĺčacia doba celého dlhu pri strate výhody splátok v prípade spotrebiteľskej zmluvy a zároveň, či s poukazom na znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka možno v spotrebiteľskom vzťahu aplikovať § 103 Občianskeho zákonníka, keďže výsledkom jeho aplikácie je skutočnosť, že premĺčacia doba začína plynúť skôr, ako si veriteľ vôbec môže uplatniť svoje právo prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

12. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP považoval dovolací súd za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, bola alebo nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená. Dospel pri tom k záveru, že uvedená právna otázka nebola v čase rozhodnutia súdov nižších inštancií v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie žalobkyne v danom prípade procesne prípustné. Dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľka dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namieta.

13. V súdnej veci dospel súd prvej inštancie k záveru (bod 28. rozsudku), že mimoriadna splatnosť úveru bola vyhlásená k 14. novembru 2016 pre nezaplatenú splátku splatnú dňa 20. decembra 2015, keďže splátky boli splatné k 20. dňu v príslušnom kalendárnom mesiaci. Splatnosť nespĺnenej splátky, kvôli ktorej nastala zročnosť celého dlhu, tak podľa súdu prvej inštancie nastala 20. decembra 2015 a premĺčacia doba celého dlhu tým začala plynúť 20. decembra 2015 a uplynula 20. decembra 2018. Odvolací súd sa s rozsudkom súdu prvej inštancie stotožnil a vyjadril právny názor, že v zmysle § 103 druhej vety Občianskeho zákonníka plynie (aj v prípade spotrebiteľských zmlúv) premĺčacia doba celého zosplateného dlhu nie od okamihu doručenia oznámenia alebo výzvy veriteľa na jeho splatenie, ale od zročnosti nespĺnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Nakoľko v danom prípade išlo o splátku splatnú 20. decembra 2015 resp. odvolací súd doplnil, že mohlo ísť aj o splátku splatnú dňa 20. júna 2016, začala týmto dňom, t.j. 20. decembra 2015 alebo 20. júna 2016 plynúť premĺčacia doba pre splatnosť celého zvyšku dlhu. Trojročná premĺčacia doba zosplateného zvyšku dlhu preto uplynula najneskôr dňa 20. decembra 2018, resp. najneskôr dňa 20. júna 2019. Keďže žaloba bola podaná dňa 22. júna 2019 bola podaná oneskorene.

14. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premĺčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

15. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premĺčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premĺčacia doba odo dňa zročnosti nespĺnenej splátky.

16. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

17. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

18. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

19. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

20. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobkyne) s dlžníkom (žalovaným) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkom splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za splatný.

20.1. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivo plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

20.2. Počet mesačných splátok, ich výška aj doba splatnosti jednotlivých splátok bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plynie pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok dlh čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednaní straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá

sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplatneniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

21. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarca týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plyní až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by neprípustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plyní odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

22. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

22.1. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadať o jednorazové vrátenie nesplatenej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

22.2. Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatnenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

23. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť späť od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatnený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

24. Vo vzťahu k samotnej dovolacej otázke (bod 10. a 11.) je nevyhnutné dôsledne zväziť redukcii aplikovateľnosti § 103 veta druhá, t. j. vyňatie predmetného zákonného ustanovenia pre prípady z oblasti spotrebiteľských vzťahov, na ktoré sa vzťahuje § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Na takýto postup musia byť skutočne pádne dôvody, ktoré na základe systému hodnôt chránených ústavným poriadkom a zákonmi opodstatňujú záver, že zákonodarca daný prípad skutočne nechcel zahrnúť do hypotézy právnej normy, a preto túto normu treba redukovať, nakoľko to narúša princíp právnej istoty.

25. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétne vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premlčaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logická je i úvaha, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premlčacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premlčanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvyhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veriteľa. V danom prípade ale najvyšší súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

26. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd odkazuje na právnu doktrínu z bodu 20., z ktorej vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nie len dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

27. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení, najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premlčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premlčacia doba pri

zosplatnení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

28. Najvyšší súd po zhrnutí významných právnych hľadísk vzťahujúcich sa na danú vec uzatvára, že podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nespĺnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nespĺnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za podmienky, že v lehote uvedených 3 mesiacov od omeškania uplynula tiež 15 dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvý krát (§ 101 Občianskeho zákonníka).

29. V kontexte uvedeného najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu (a tiež súdu prvej inštancie), že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba celého zosplatneného dlhu plyní od zročnosti nespĺnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 v spojení s § 450 CSP).

30. V súvislosti s námietkou dovolateľky o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá právnomu posúdeniu veci, ku ktorému dospel dovolací súd. Vzhľadom na konštatované nesprávne právne riešenie podstaty prejednávaneho sporu odvolacím súdom považuje preto dovolací súd za nadbytočné zaoberať sa kvalitou odôvodnenia jeho rozhodnutia, nakoľko vec bude znovu predmetom rozhodovania pred súdom prvej inštancie, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie.

31. Dovolací súd (vzhľadom na čas vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu a podaného dovolania), v súvislosti s možnými úvahami o existencii tzv. ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 71/2018) pripomína, že obdobnou otázkou sa dovolací súd zaoberal v rozhodnutiach (až) z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020 a z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021, na ktoré v okolnostiach posudzovanej veci v celosti poukazuje.

32. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a dovolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

33. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.